

राज्यातील राष्ट्रीय महामार्गाच्या भूसंपादन
प्रक्रियेमधील संयुक्त मोजणीची कार्यवाही
प्रमाणित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक: बैठक-२०१८/प्र.क्र.१७/अ-४,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२,
दिनांक:- २२ मार्च, २०१८.

वाचा :- शासन निर्णय क्रमांक : संकिर्ण-२०१६/प्र.क्र.२२/अ-४, दि.१८.०१.२०१७

शासन परिपत्रक

महाराष्ट्रात भूतल परिवहन मंत्रालय / राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण यांच्याकडून सुमारे २२,००० कि.मी. राष्ट्रीय महामार्गाच्या बांधकामांना मंजूरी देण्यात आली आहे. सदर महामार्गाची कामे वेळेत पूर्ण होण्यासाठी जमिनीचे भूसंपादनाची कामे जलद गतीने पूर्ण होण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाच्या आस्थापनेवरील उप जिल्हाधिकारी दर्जाची विशेष भूसंपादन अधिकारी असलेली पथके यांच्या पूर्णवेळ सेवा भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणाकडे संदर्भाधिन शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत.

सह्याद्री अतिथीगृह, मलबार हिल, मुंबई येथे मा. केंद्रीय मंत्री, (रस्ते वाहतुक, नदी विकास व गंगापुनरुज्जीवन, जलसंपदा, नौवहन, महामार्ग) नवी दिल्ली व मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अध्यक्षतेखाली दि.२०.०१.२०१८ रोजी महाराष्ट्र राज्यात राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण, सार्वजनिक बांधकाम विभाग व महाराष्ट्र रस्ते विकास महामंडळ यांचेमार्फत राबविण्यात येत असलेल्या राष्ट्रीय महामार्ग प्रकल्पांचे भूसंपादन व Utility Shifting बाबत बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीस सर्व संबंधित विभागीय आयुक्त / जिल्हाधिकारी व्हीसीव्दारे उपस्थित होते. सदर बैठकीत संबंधित भूसंपादन संस्थांना भूसंपादनाचे कामामध्ये येत असलेल्या अडचणींबाबत सविस्तर चर्चा झाली.

राष्ट्रीय महामार्ग विकास प्रकल्प महाराष्ट्र राज्यात नांदेड, धुळे, नागपूर, यवतमाळ, अमरावती, औरंगाबाद, पुणे, रायगड, सोलापूर, कोल्हापूर व नाशिक या जिल्ह्यांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभाग व महाराष्ट्र रस्ते विकास महामंडळ व राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणामार्फत राबविण्यात येत आहे. राष्ट्रीय महामार्ग प्रकल्पांच्या भूसंपादनासाठी लागणाऱ्या जमिनीच्या मोजणीचे काम भूमि अभिलेख विभागामार्फत करण्यात येत आहे. या कामासाठी भूमि अभिलेख विभागाकडे पुरेशी साधन सामुग्री / कर्मचारी वृंद नसल्याने मोजणीचे काम आवश्यक गतीने पूर्ण होत नसल्याची बाब उक्त बैठकीत निदर्शनास आली. या करिता भूसंपादन जलद गतीने पूर्ण होण्याच्या दृष्टीने प्रत्यक्ष जागेवरील मोजणीचे काम भूसंपादन संस्थेने नियुक्त केलेल्या खाजगी सल्लागार मार्फत करून त्यास भूमि अभिलेख विभागाने प्रमाणित केल्यास मोजणीचे कामास लागणारा वेळ कमी होऊ शकेल व भूमि संपादनाचे काम जलद गतीने होऊ शकेल अशी सूचना करण्यात आली. याबाबत सर्वंकष विचार करून खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती शासन विहीत करीत आहे :-

।) राज्यामध्ये राष्ट्रीय महामार्गाचे काम नांदेड, धुळे, नागपूर, यवतमाळ, अमरावती, औरंगाबाद, पुणे रायगड, सोलापूर व नाशिक या जिल्ह्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर सुरु असल्यामुळे त्या जिल्ह्यामध्ये विशेष भूसंपादन अधिकाऱ्यांच्या सेवा राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणाकडे संदर्भाधिन शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत. सदर शासन निर्णयान्वये दिलेल्या आदेशाच्या पुर्ततेबाबतचा

आढावा संबंधित विभागीय आयुक्त यांनी विनाविलंब घ्यावा. त्याबाबतचा पुर्तता अहवाल शासनास सादर करण्यात यावा.

II) राज्यातील राष्ट्रीय महामार्गाचे भूसंपादनासाठी आवश्यक असणारी मोजणी कामे करण्यासाठी संबंधित संपादन संस्थेमार्फत खाजगी संस्थेची नियुक्ती करण्यात येईल. सदरची संस्था संबंधित समन्वयक अधिकाऱ्यांच्या निर्देशाप्रमाणे व विनिर्दिष्ट भूकरमापक यांचे देखरेखीखाली काम करेल. त्यानंतर तयार होणाऱ्या संयुक्त मोजणी नकाशावर सदर खाजगी संस्थेचे प्रतिनिधी, संपादन संस्थेचे प्रतिनिधी व विनिर्दिष्ट भूकरमापक तपासून स्वाक्षरी करतील. सदरहू एजन्सीने प्रत्यक्षात केलेल्या कामानुसार प्रदान कराव्या लागणाऱ्या रकमेचे दायित्व संबंधित भूसंपादन संस्थेचे असेल.

III) वरील क्र. १ मध्ये नमूद केलेल्या सर्व जिल्ह्यांमध्ये राष्ट्रीय महामार्ग प्रकल्पांची अंमलबजावणी विहित कालमर्यादेत होण्यासाठी जिल्हा अधीक्षक भूमि अभिलेख यांनी त्यांचे जिल्ह्यातील एक अनुभवी व सक्षम उप अधीक्षक भूमि अभिलेख यांना -समन्वयक- म्हणून नियुक्त करावे. त्याचप्रमाणे उपरोक्त नमूद जिल्ह्यातील ज्या तालुक्यांमध्ये राष्ट्रीय महामार्ग प्रकल्पांतर्गत भूसंपादन मोजणीचे काम आहे, त्या तालुक्यामधील एक किंवा गरजेनुसार अधिक अनुभवी व माहितगार भूकरमापक यांची नियुक्ती खाजगी संस्थेस अभिलेखांच्या प्रती पुरविणे, मोजणीवेळी हजर राहून कायम खुणा घेणे, मोजणीवेळी देखरेख करणे, मोजणी नकाशावर सहाय्य करणे इत्यादी कामासाठी करण्यात यावी.

IV) या प्रयोजनाकरिताच्या संयुक्त मोजणीच्या नोटीसा संबंधित सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून काढण्यात येतील व त्या बजावण्याकरिता संबंधित एजन्सी आवश्यक सहाय्य करेल.

V) प्रत्यक्षात मोजणीचे काम संबंधित खाजगी संस्था भूमि अभिलेख विभागातील विनिर्दिष्ट भूकरमापकाच्या पर्यवेक्षणाखाली पूर्ण करेल.

VI) राष्ट्रीय महामार्गाच्या भूसंपादनांतर्गत मोजणी काम उक्त उपअधीक्षक भूमि अभिलेख व भूकरमापक यांनी प्राधान्याने करावयाचे असून सदर भूकरमापक यांना इतर कोणतेही काम सोपविण्यात येऊ नये. संबंधित तालुक्यातील भूकरमापक यांनी मोजणी प्रकरणे खाजगी संस्थेकडून तयार करून घेतल्यानंतर प्रमाणीकरणाची कार्यवाही विहित कार्यपद्धतीनुसार करावी.

तरी वरील नमूद कार्यपद्धतीनुसार कार्यवाही विनाविलंब करण्यात यावी. सदरहू शासन परिपत्रक सर्व संबंधित अधिकाऱ्यांच्या निदर्शनास आणण्यात यावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र २०१८०३२३१०२२३०२३१९ असा आहे. सदर परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(आशा उहाके)

सहायक संचालक नगररचना तथा अवर सचिव,
महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) श्री. सुधीर देऊळगांवकर, मा. केंद्रीय मंत्री (रस्ते वाहतूक, महामार्ग, नौवहन, जलसंपदा, नदी विकास व गंगापुनरुज्जीवन) नवी दिल्ली यांचे विशेष कार्य अधिकारी.
- २) मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव.

- ३) प्रधान सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) प्रधान सचिव, (महसूल) यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
- ५) सचिव, (वने) यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
- ६) जमाबंदी आयुक्त व संचालक भूमि अभिलेख, म.रा., पुणे.
- ७) मुख्य अभियंता, राष्ट्रीय महामार्ग कोकण भवन, नवी मुंबई,
- ८) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र रस्ते विकास महामंडळ, वांद्रे, मुंबई,
- ९) प्रादेशिक अधिकारी, एनएचएआय, मुंबई/नागपूर.
- १०) सर्व विभागीय आयुक्त.
- ११) सर्व जिल्हाधिकारी.
- १२) सर्व विशेष भूसंपादन अधिकारी.
- १३) कार्यासन अधिकारी, अ-१, अ-२ व अ-३, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) निवड नस्ती.